

mokausi iš kimo

garsas
kino centras

Metodinė filmo aptarimo medžiaga

VISKAS ĮMANOMA!

Režisierė Margien Rogaar

Vaidybinis filmas „Viskas įmanoma!“ (rež. Margien Rogaar, Nyderlandai, 2023, 95 min.) rekomenduojamas su 3-8-tų klasių mokiniais kalbantis apie šeiminius santykius, šeimos svarbą asmens gyvenime, romantiškus jausmus ir santykius bei įtrauktis prasmę. Metodinėje medžiagoje filmas aptariamas, atsižvelgiant į jo pasakojimą ir stilių. Joje taip pat pateikiamos užduotys, skirtos doriniam, meniniam, pilietiniam ir pradiniam ugdymui, kalboms, psichologijai, informacinėms technologijoms ir klasės valandėlei. Paryškinti kino kalbos terminai detaliau paaiškinami žodynėlyje metodinės medžiagos pabaigoje.

Nyderlandų kino režisierės Margien Rogaar vaidybiniame filme „Viskas įmanoma!“ šeima susiburia kartu pasirengti vyresniosios dukters Geilės vestuvėms ir jas atšvęsti. Tai šeimos narius nuteikia džiaugsmingai, tačiau taip pat kelia įtampą. Negana to, Amūro strėlės skraido ne tik tarp jaunikio ir nuotakos. Gyvybingą šešioli-kmetį jos brolių Jipį ir dvi paaugles seseris taip pat aplanko romantiški jausmai.

Filmo pasakojimas

Kino režisierės Margien Rogaar filme „Viskas įmanoma!“ vaizduojama šeima, kurios nariai skiriasi savo būdo bruožais, pomėgiais, požiūriu į gyvenimą ir t.t. Tačiau būtent kraujo ryšys jiems padeda priimti vienas kitą, suprasti, atjausti ir atleisti. Būdami artimi, jie greitai užsikrečia vienas nuo kito nerimu, bloga nuotaika, suliepsnoja pykčio žiežirbomis, bet taip pat dalinasi džiaugsmu, meile ir šiluma, teikia vienas kitam pagalbą.

Pagrindinis filmo veikėjas Jaap Peter (arba Jipis – taip jį vadina artimieji) yra gyvybingas, nuoširdus šešiolikmetis, kuris be galo mėgsta dainuoti ir šokti. Vaikinas taip pat turi Dauno sindromą¹. Tačiau šeimoje jis tikrai nėra vienintelė išskirtinė asmenybė – skirtingomis būdo savybėmis, išvaizda pasižymi visi šeimos nariai. Pavyzdžiui, Jipio jaunėlė sesuo Džou yra atsakinga, noriai dalyvauja šeimos gyvenime, teikia pagalbą. Šiek tiek vyresnė Džeinė, priešingai, mėgsta atsiriboti ir leisti laiką su mobiliuoju telefonu rankose (pavyzdžiui, žiūrėti makiažo pamokėles). Šeimos tėvas Jakobas – jautrus, nostalgiškas vyras, kuris kartais bergždžiai bando suvaldyti spontanišką, kūrybingą Jipį. Jo žmona Sar ant žemės, regis, stovi tvirčiau – netikėtas sūnaus elgesys arba kitos keblios situacijos taip greitai neišmuša jos iš vėžių. Vyriausioji duktė Geilė – švelni ir šilta, savo vaikelio besilaukianti moteris. Negana to, visai šeimai stengiasi vadovauti tvirto ir valdingo būdo senelis Viljemas, kuris dega noru perduoti šeimos tradicijas jaunesniajai kartai.

Vestuvėms besirengiančiai šeimai pakanka organizacinių iššūkių, tačiau rūpesčių kyla dar daugiau, kai jos narius užvaldo stiprios emocijos. Jakobas (šeimos tėvas) ilgisi savo mirusios mamos, taip pat jį dažnai suerzina tėvo elgesys ir nesiliaujantys Geilės ir žmonos prašymai. Geilei prieš vestuves kyla nerimas dėl jos ir išrinktojo Barto ateities, suplyšusios vestuvių suknelės ir būsimos šventės. Išsiblaškęs Bartas

nerimauja, ar jam pavyks padaryti siurprizą ir sudainuoti Geilei dainą. Senelis pasiryžęs surengti jauniems specialų sutuoktvių ritualą, tačiau jo planų vos nesužlugdo trauma vestuvių išvakarėse. Jis susižeidžia kelio girnelę, bandydamas atidaryti vonios kambario duris ir priversti iš jo išeiti Jipį. Jipio jausmus įsiūbuoja Džou, kuri stengiasi įtikinti broli, kad Lilė jo nemylė. Vestuvių šventėje Lilė pati tai išpažįsta Jipui. Meilė be atsako labai nuliūdina nuoširdų vaikiną ir šis iš vestuvių pabėga. Tačiau vyriškas, jautrus tėvo ir sūnaus pokalbis padeda jam atgauti ūpą ir pasijusti mylimu – ne merginos, bet savo šeimos nariu. Jipis nusprendžia grįžti į šventę – juk be jo ji nebūtų pilnavertė. Sugrįžusiam broliui tai patvirtina Džeinė: „Jipi, tu pats geriausias. Rimtai. Be tavęs man nebūtų pavykę. Čia taip viskas nuobodu.“ Panašu, kad kantrybės jai prireiks, ne tik bendraujant su šeimos nariais, bet ir vystant ką tik užsimezgsių naują pažintį su vaikinu.

Taigi šeimos nariai geba įplieksti vieni kitiems nemalonius jausmus, įstumti vienas kitą į keblias situacijas, tačiau taip pat jie padeda vieni kitiems jose išbūti ir išgyventi. Tai aki-vaizdu filmo pabaigoje, kai senelis „iššventina“ Geilę ir Bartą: „Šis Povų kardas sujungia jus su žeme ir viena su kitu.“ Geilė ir Bartas atsako: „Toku būdu susijungiu“. Ritualas turėtų pasibaigti, tačiau tuos pačius žodžius staiga ištaria ir savo ranką ant kardo uždėda Jipis, prie jo prisijungia senelis, tėvas ir kiti šeimos nariai. Taip sutuoktvių ritualas virsta šeimos vienybės ceremonija. Visi jos nariai paliudija, kad, nepaisant nesutarimų ir nesusipratimų, vieni kitų gyvenimuose jie yra svarbūs ir nepakeičiami. Filmo režisierė Margien Rogaar mato filmo „Viskas įmanoma!“ šeimą kaip „vieną personažą“. Anot jos, šeimos nariai „žengia žingsnį į gyvenimą iš bendros senos struktūros. Kiekvieno veikėjo istorija suteikia naują perspektyvą.“². Todėl kai visa šeima susiburia kartu, viskas tampa įmanoma!

¹ Interneto svetainėje „Saulytės.lt“ apie Dauno sindromą rašoma: „Paprastai kiekvieno žmogaus ląstelės branduolyje turi 23 chromosomų poras, kurių pusė yra įgimta iš kiekvieno tėvo ir motinos. Dauno sindromas diagnozuojamas tada, kai asmuo turi pilną arba dalinę papildomą 21-ąją chromosomą. Ši papildoma chromosoma nulemia Dauno sindromui būdingus bruožus ir lemia vystymosi raidą. <...> Kiekvienas asmuo, turintis Dauno sindromą yra unikali asmenybė ir gali turėti visus šiuos bruožus arba neturėti nė vieno.“ (<https://www.saulytes.lt/dauno-sindromas-ne-liga/>)

² Interneto svetainė „Variety.com“: <https://variety.com/2023/film/global/cinekid-jippie-no-more-m-appeal-1235672867/>

Filmo stilius

Filmo „Viskas įmanoma!“ veiksmas rutuliojasi senoje vyriausiojo šeimos nario, senelio, sodyboje, kurioje gausu senų, istorijas pasakojančių daiktų. Žvelgdami į juos, šeimos nariai dažnai nugrimsta į prisiminimus apie anapilin išėjusių senelę ir praeities įvykius. Šeimos tėvas ilgisi savo mamos, žvelgdamas į jos piešinius. Senelis šiltai pasakoja apie savo žmoną, judviejų vestuves ir rodo nuotraukas anūkams. Išvydusi kokia daili buvo močiutės vestuvinė suknelė, Geilė nusprendžia ją pasipuošti savo vestuvių dieną. Senelio namuose taip pat saugomas ir giminės kardas – šeimos narių sutuoktvių atributas. Taigi senovinė **filmo erdvė** labai svarbi pasakojant filmo istoriją, parodant sąsajas tarp skirtingų kartų, šeimos ryšius. Nostalgiską, praeitimi dvelkiančią atmosferą padeda sukurti ir **apšvietimas** – name tvyranti prieblanda. Sodybą supa seni medžiai, greta – vynuogynas ir žirgynas, taip pat bylojantys apie tradicijų tąsą.

Šių laikų dvasia į namus atsklinda mobiliųjų telefonų ekranais. Taip pat juos išduoda veikėjų apranga, pokalbių temos ir, žinoma, išorinis pasaulis (pvz., prekybos centro erdvė). Veikėjų drabužiai filme atlieka ir dar vieną funkciją – padeda atskleisti skirtingas jų asmenybes. Pavyzdžiui, Džeinė išsiskiria stilingais drabužių deriniais ir makiažu, pareigojosi Džou rengiasi paprasčiau, mažiau eksperimentuoja. Sceną mėgstančiam Jipui patinka drąsesni sprendimai – tai išduoda jo blizgantys, sparnuoti batai. Konservatyvesnė Geilės, mamos ir tėvo apranga – nuoroda į jų brandą ir tradicines vertybes. Senelio išvaizdoje atsiranda detalių, atskleidžiančių jo karštą, aktyvų būdą (pvz., raudona kepurė) ir ištikimybę tradicijoms (pvz., specialus ritualo kostiumas).

Filmo „Viskas įmanoma!“ kūrėjai neretai renkasi **vidutinius** ir **bendrus filmavimo planus**, norėdami atskleisti veikėjų asmenybes ne tik per jų išvaizdą, bet ir per kūno kalbą, veiksmus. Be to, juose dažnai matyti ne vienas, o du arba daugiau veikėjai. (Kartais jie visi vaizduojami **pirmame plane**, kartais kai kurie iš jų lieka **antrame plane**). Todėl žiūrovas gali iš karto pamatyti kelių veikėjų reakcijas į tą patį reiškinį arba stebėti jų tarpusavio santykius.

Filmo **garso takeliui** būdingi **diegetiniai** (pvz., veikėjų žingsniai, Barto daina) ir **nediegetiniai garsai** (pvz., muzika, įgarsinanti Jipio ir kitų šeimos narių atvykimą pas senelį bei lydinti iš vestuvių ceremonijos bėgantį Jipį). Beje, Jipio mėgstama ritminga muzika taip pat dažniausiai sklinda kaip diegetinis garsas. Ji praturtina filmą nuotaikinga ir šiuolaikiška atmosfera bei padeda patikėti, kad nauja ir sena gali puikiai derėti kartu.

Diskutuokime

Po filmo peržiūros kartu su mokiniais siūlome aptarti šiuos klausimus: -----

- 1 Kokių tikslų visa šeima susirenka senelio namuose? Apibūdinkite, kaip atrodo namas.
- 2 Kaip manote, kodėl būtent čia savo vestuves nori surengti Geilė ir Bartas?
- 3 Kodėl senelis Viljemas nori atlikti sutuoktinių ceremoniją su Povų kardu? Ką jam tai reiškia?
- 4 Kodėl Geilė nori į puokštes įkomponuoti pavo plunksnų? Kodėl vestuvių proga ji pasipuošia močiutės vestuvine suknele?
- 5 Ar Geilės ir Barto santykiai – vienintelė meilės istorija filme? Kokie dar filmo veikėjai įsimyli ir ką?
- 6 Kodėl, jūsų nuomone, Jipis susižavi Lile? Kokios jos būdo savybės?
- 7 Kodėl Jipis patiki, kad Lilė jį taip pat įsimylėjusi?
- 8 Kaip manote, kuo Lilė patinka Džou?
- 9 Kaip jaučiasi Jipis, kai Lilė prisipažįsta jo nemylinti?
- 10 Kas padeda jam atsigauti? Kodėl jis nusprendžia grįžti į vestuvių šventę?gentims (pvz., župau genčiai)?
- 11 Kaip manote, ar Geilė, Bartas ir kiti šeimos nariai būtų nuliūdę, jei Jipis nebūtų sugrįžęs?
- 12 Kuo jis praturtina šeimos gyvenimą? Ką žinote apie Dauno sindromą?
- 13 Kaip savo būdo bruožais, elgesiu išsiskiria kiti šeimos nariai? Pavyzdžiui, kaip apibūdintumėte Džou, Džeinę, Geilę, Jakobą (šeimos tėvą), Sar (šeimos mamą) ir Viljimą (senelį)?
- 14 Kaip manote, kodėl šio filmo kadruose veikėjai dažnai rodomi ne po vieną, bet po kelis?
- 15 Kokią įtaką jie daro vieni kitiems? Ar atsimenate, kada jie vieni kitiems padeda? O kada, nors ir nelinkėdami blogo, vieni kitiems pakenkia?
- 16 Ką reiškia akimirka, kai visi šeimos nariai uždeda savo rankas ant kardo ir pasako: „Toku būdu susijungiu“?
- 17 Kuo jie vieni kitiems svarbūs? Ar tą patį galite pasakyti apie savo šeimos narius? Ar dažnai visi kartu susitinkate? Galbūt jūsų šeima nedidelė, bet jaučiate jos stiprų palaikymą?
- 18 Pabandykite sukurti apibrėžimą žodžiui „šeima“. Ką jis jums asmeniškai reiškia?

Užduotys mokiniams

Dorinis ugdymas, pilietinis ugdymas, kalbos, bendrosios kompetencijos, pradinis ugdymas, klasės valandėlė

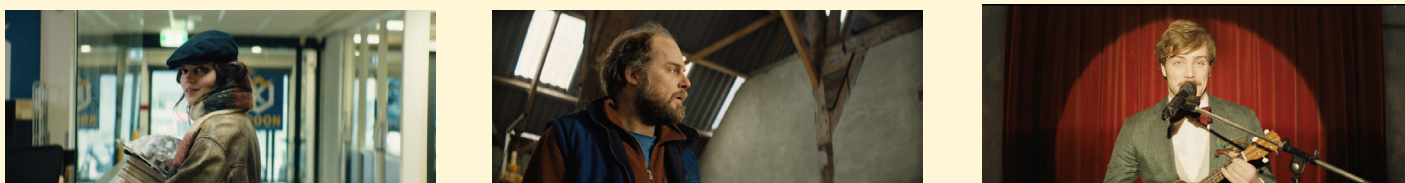
- a) Pažvelkite į apačioje pateiktus filmo „Viskas įmanoma!“ kadrus, kuriuose vaizduojami daiktai. Parašykite po kelis sakinius, kuo kiekvienas iš jų yra svarbus filmo veikėjų šeimai.

- b) Ar turite senų daiktų, kurie savo istorija yra svarbūs jūsų šeimai ar jums asmeniškai? Padarykite jų nuotraukas, parodykite jas bendraklasiams ir papasakokite vieni kitiems daiktų istorijas.

Dorinis ugdymas, bendrosios kompetencijos, psichologija, meninis ugdymas, informacinės technologijos, pradinis ugdymas, klasės valandėlė

- a) Pažvelkite į apačioje pateiktus filmo „Viskas įmanoma!“ kadrus, kuriuose vaizduojami daiktai. Parašykite po kelis sakinius, kuo kiekvienas iš jų yra svarbus filmo veikėjų šeimai.

- b) Kaip manote, į kurį(-ią) filmo veikėją esate panašus(-i)? Įsivaizduokite, kad esate filmo „Viskas įmanoma!“ režisierius ir turite sukurti vieną papildomą filmo sceną, kuri padėtų geriau pažinti jūsų pasirinktą filmo veikėją, atskleistų jo(s) būdo savybes, pomėgius. Filmą sceną aprašykite, suvaidinkite arba nufilmuokite, pasitelkę draugų pagalbą.

Užduotys mokiniams

Dorinis ugdymas, bendrosios kompetencijos, psichologija, meninis ugdymas, pradinis ugdymas, klasės valandėlė

- a) Filme „Viskas įmanoma!“ gausu skirtingų emocijų. Sujunkite apačioje pateiktus filmo kadrus su juose besiskleidžiančiomis emocijomis ir jausmų pavadinimais.

Meilė Nusivylimas Susižavėjimas Rūpestis
Atjauta ir tėviška meilė Pyktis

- b) Nupieškite vieną filmo kadrą, kuris jums labiausiai įsiminė. Kokia jo nuotaika? Kokios emocijos jame skleidžiasi? (Pavyzdžiui, iš vestuvių šventės sprunkantis Jipis, dainuojančio Barto besiklausanti Geilė arba kt.)

Meninis ugdymas, bendrosios kompetencijos, dorinis ugdymas, psichologija, pradinis ugdymas, klasės valandėlė

- a) Įsivaizduokite, kad filmo pabaigoje Jipis atlieka savo kūrybos repo dainą. Kaip manote, apie ką jis repuotų? Kaip jis perteiktų savo jausmus? Parašykite dainos žodžius. Jei norite, galite sukurtus kūrinius atlikti klasėje. Užduotį galite atlikti po vieną arba grupėse.

Apšvietimas, šviesa kine, kaip ir fotografijoje, yra viena iš pagrindinių vaizdo formavimo priemonių. Apšvietimas gali būti dirbtinis (įvairios lempos) arba natūralus (dienos šviesa). Svarbiausias apšvietimo tikslas yra apšviesti filmuojamą veiksmą ar objektą taip, kad vaizdas būtų matomas ir jį būtų galima kokybiškai nufilmuoti. Tačiau apšvietimas naudojamas ne tik praktiniams tikslams. Pasirenkant skirtingą šviesos spindulių kritimo kryptį, spalvą, intensyvumą (stiprumą), gali būti kuriama įvairi **filmo erdvių** nuotaika bei perteikiami vis kitokie filmo veikėjų išgyvenimai. Todėl apšvietimą galima vadinti atskiru menu. Kuriant filmą, dažnai šiam darbui pasirenkamas profesionalas – kino apšvietėjas.

Filmo erdvė (anglų k. settings) – vieta (-os), kurioje rutuliojasi filmo veiksmas. Filmo erdvė gali būti išorinė (miestų gatvės, užmiesto kraštovaizdžiai ir kt.) ir vidinė (patalpos įvairiuose pastatuose). Filmo erdvė gali būti natūrali, t. y. tikrovėje egzistuojanti vieta, arba dirbtinė. Dirbtinei erdvei sukurti naudojamos kompiuterinės programos arba specialios dekoracijos (pvz., specialiai filmui laikinai sukonstruota pilis). Kuriant filmo erdvę, taip pat yra atsižvelgiama į laiką: paros metą ir metų laikus (pvz., ta pati vietovė labai skirtingai gali atrodyti saulėtą rytą ir apsiniaukusį vakarą).

Filmo scena – tai filmo veikėjo ar veikėjų veiksmai (pokalbis, žaidimas, namo statymas, pamokų ruošimas ir t. t.), dažniausiai atliekami toje pačioje vietoje nepertraukiamu laiku. (Dažnai tokie veiksmai būna nufilmuoti naudojant tą patį apšvietimą ir garsą.) Pavyzdžiui, filmo veikėjas yra filmuojamas savo klasėje per pamoką, o iš karto po to filme jį matome su klasės draugais per pertrauką žaidžiantį koridoriuje. Taigi galime sakyti, kad tai dvi atskiros filmo scenos: scena, vaizduojanti pagrindinį veikėją klasėje, ir scena, vaizduojanti jį per pertrauką koridoriuje.

Garso takelis – tai visi garso elementai filme: triukšmas, veikėjų dialogai ar monologai, balsas už kadro, muzika, garso efektai, kurie lydi filmo vaizdus. Garsai gali būti diegetiniai – susiję su filmo veiksmu ir jo erdve (pvz., melodija, kurią pianinu groja filmo veikėja) ir nediegetiniai – ne susiję su filmo erdve, o įrašomi atskirai ir vėliau sumontuojami su vaizdu (pvz., pianino melodija veikėjams vaikščiojant miške).

Pirmas planas ir antras planas. Kartais filmo kadras gali būti skirstomas į pirmą planą ir antrą planą. Pirmą planą sudarys arčiausiai vaizduojami žmonės ar daiktai. Antrą planą – žmonės ar daiktai, kurie bus toliau nei pirmo plano objektai. (Pvz., vaikai, besisukantys karusele bus pirmame plane, o antrame plane matysis jų bendraamžiai, besisupantys ant toliau esančių sūpuoklių.)

Stambus planas yra filmavimo plano rūšis. Filmavimo planas reiškia atstumą nuo kameros iki objekto (daikto, žmogaus, gyvūno), kurį filmuojame. Filmų kūrėjai, norėdami atskleisti herojaus vidinę būseną ir parodyti tai, ką jis išgyvena, dažniausiai filmuoja iš labai arti, tai yra renkasi stambų planą. Įprastas stambus planas – veikėjo veidas, užimantis beveik visą ekraną. Stambus planas taip pat naudojamas, siekiant parodyti kokį nors daiktą iš labai arti. Norėdami pavaizduoti kelių žmonių pašnekesį ar žmonių „iki pusės“, filmo kūrėjai naudoja kitą filmavimo plano rūšį – **vidutinį planą**. Jeigu filmo kūrėjai nori nufilmuoti didelę erdvę (pvz., pievą, namą, kaimą, miestelį) arba filmo herojų iš toli, jie renkasi **bendrą planą**.

Projekto rengėjas:

Metodinės medžiagos rengėjas:

Projekto partneriai:

VARĖNOS
KINO IR PARODŲ
SALĖ

Projektą iš dalies finansuoja:

